

Magyar Szociográfiai Intézetbe kerültek, amelyet a Fővárosi Könyvtárból végleg távozott Krisztics vezetett.¹³ A lemondás a Teleki által felkínált feladatokról, a humaniorák közé való visszavonulás meghatározta a Fővárosi Könyvtár arculatának alakulását a Horthy-korszak negyed évszázadában.

KATSÁNYI SÁNDOR

Egy unikális József Attila-kötet. Második, *Nem én kiáltok* címmel publikált verseskötetét József Attila eredetileg a Genius kiadónál akarta megjelentetni. A Genius azonban erre nem vállalkozott, 1924. október 29-én levélben utasította el a fiatal költő ajánlkozását.¹ „A költő ezután Koroknay Józsefhez fordult, aki a kötetet ugyanolyan előfizetési rendszerrel jelentette meg, mint a *Szépség koldusát*. A nyomtatott ívek november elején készülhettek el, mert Pintér Ferenc már nov. 19-én ígéri: »Örülök az új kötetednek, amit lehet megteszek, gyűjtök egy-két előfizetőt.« (Lev. 57. sz. 65.) Nov. 23-án József Jolánnál reklamálja a költő a Pestre felküldött íveket (Lev. 58. sz.); ugyanakkor Erg Ágoston is írja Bécsből: »Mindazonáltal az előfizetési ívet leküldtem Pestre...« (Lev. 59. sz. 68.)² Maga az előfizetési ív, amely eddig nem volt ismeretes (még Stoll Béla sem ismerte), a szegedi múzeumban őrzött³ példány tanúsága szerint, e szöveggel lett ki-nyomtatva:

ELŐFIZETÉSI ÍV

József Attila „Nem én kiáltok” c. [.] kiadásunkban ez év december havának első felében megjelenő verses könyvére.

A terjedelmes kötet merített papíron jelenik meg, háromféle kiadásban. Előfizetési árai: dec. 5.-ig a következők:

- I.–XXV. számozott és aláírt példány piros címnyomással, elegáns félbőr kötésben ...K 200.000
 - 26–100. számozott és aláírt példány piros címnyomással, díszes vászonkötésben. ...K 130.000
 - Rendes példány ... K 50.000
- Megjegyezzük, hogy a számozott példányok könyvtári forgalomba nem kerülnek

KOROKNAY-NYOMDA, SZEGED

A megfogalmazás alighanem magától József Attilától való (a „megjegyezzük” egyik kedvelt fordulata volt), ennél is fontosabb azonban, hogy az ív „háromféle kiadást” hirdet, s ez eleve bizonyos bibliofil szándékról árulkodik. Hogy ez a szándék valóban komoly volt, tanúsítja a *Nem én kiáltok* egyik, szegedi múzeumban őrzött példánya⁴, amely egyedi – unikális – példány. Ez is a „piros címnyomású, elegáns félbőr-kötésű” példányok közé tartozik (maga a kötés is piros), egyédivé azonban az teszi, hogy Juhász Gyula számára készült. A címlap utáni, számozatlan [6.]

¹³ L. erről és Teleki szerepéről: KRISZTICS Sándor: *A Magyar Szociográfiai Intézet*. = A Magyar Szociográfiai Intézet közleményei. (1.) 1941. 1. sz. 1–3.

¹ *József Attila Összes versei. I.* Közreadja STOLL Béla. Bp. 1984. 505.

² Uo. 505.

³ Móra Ferenc Múzeum, Irodalomtörténeti Gyűjtemény, 66.54.

⁴ Móra Ferenc Múzeum, Irodalomtörténeti Gyűjtemény, 54.652.

JÓZSEF ATTILA


**NEM
ÉN
KIÁLTOK**

1925

KOROKNAY-KIADÁS, SZEGED

Ebből a könyvből készült 100
számozott és a szerző által
aláírt példány piros címnyo-
mással merített papíron, I—
XXV. és 26—100-ig, amelyek
könyvárusi forgalomba nem
kerültek

Ez a könyv Juhász Gyuláé

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Juhász Gyula', is written over a long, thin horizontal line that extends to the right.

ELŐFIZETÉSI ÍV

József Attila „Nem én kiáltok” c. kiadásunkban ez év december havának első felében megjelenő verses könyvére.

A terjedelmes kötet merített papíron jelenik meg, háromféle kiadásban. Előfizetési árai: dec. 5-ig a következők:

1—XXV. számozott és aláírt példány piros címmel, elegáns félbőr-kötésben K 200.000

26—100. számozott s aláírt példány piros címmel, díszes vászonkötésben K 130.000

Rendes példány K 50.000

Megjegyezzük, hogy a számozott példányok könyvtárúri forgalomba nem kerülnek.

KOROKNAY-NYOMDA, SZEGED

Olvasható aláírás és pontos cím	Félbőr	Vászon	Rendes
66. 54.			

oldalán ott van az egyenszöveg: „Ebből a könyvből készült 100 / számozott és a szerző által / aláírt példány piros címnyo- / mással merített papíron, I– / XXV. és 26–100-ig, amelyek / könyv- / árusi forgalomba nem / kerültek.” Számozás azonban nincs benne, ám helyett – az előbbi szöveg alatt, nagyobb méretű fett betűből szedve – ez olvasható: „Ez a könyv Juhász Gyuláé” – alatta pedig a szerző, József Attila autográf aláírása.

Hogy miért éppen Juhász Gyula számára készült ilyen egyedi példány, nem szorul különösebb magyarázatra: Juhász fölfedezője, atyai pártfogolója volt József Attilának. Annál érdekesebb az, hogy egyáltalán eszébe jutott a fiatal költőnek ilyen unikális példány készíttetése. A gesztus szubjektív értékét ugyanis ez a tény, tehát maga az ötlet adja. A tárgyi igazsághoz tartozik azonban, hogy az egyedi példány készíttetése nem egyszeri ötlete volt József Attilának. Ismerjük a *Nem én kiáltok* kötet egy olyan példányát, amely párja a Juhásznak. Ezt saját magának, saját nevére csináltatta a fiatal költő, majd – a nagy szerelem idején – tovább ajándékozta Vágó Mártának⁵. S készült egy harmadik ilyen egyedi példány is: 1936-ban, a *Nagyon fáj*ból, Ignotusnak. Ezt azonban nem ismerjük, valószínűleg megsemmisült; létét csak Ignotus Pálnak Komlós Aladárhoz írott 1967. június 2-i levele dokumentálja: „Sajnos, ami már sosem fog megkerülni: Attila a *Nagyon fáj* kötet külön Ignotus nevére nyomtatott amatőr példányát – tudod, Cserépfalvi ilyenben nagy volt – keze írásával így dedikálta apámnak: »Ignotusnak, aki hozzám is fejedelmi volt«. A példány nálam volt, hogy a Haladás irodalmi pletykarovata részére facsimilét készíttessen belőle, de 1949. szeptember 5-én a margitszigeti Palatinusban a sors másképp határozott.”⁶ A „sors” itt az ÁVH képében jelent meg, Ignotus Pált, „mint angol kémét” ekkor tartóztatták le, személyi dolgait pedig bűnjelként lefoglalták.

Csak érdekességként jegyzem meg: a *Nem én kiáltok* előállításakor „kitalált” piros címnyomás a *Nagyon fáj*ban ismét megjelenik, de e kései kötetnek már valamennyi példánya ilyen piros címnyomású. József Attila, úgy látszik, kedvelte ezt a tipográfiai megoldást.

LENGYEL ANDRÁS

Vékás Lajos levelei Dsida Jenőhöz a Pásztortűz szerkesztéséről. A kolozsvári *Pásztortűz* (1921–1944) szerkesztésében 1927 végén újabb változás következett be. Ekkor ugyanis Vékás Lajos (1880–1962) mint a folyóiratot kiadó Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet Rt. vezetője Dsida Jenőt (1907–1938) nevezte ki technikai szerkesztőnek, a szerkesztői feladatokat 1924-től ellátó György Lajos (1890–1950) helyébe.

1.

Nagyságos Dsida Jenő szerkesztő úrnak

Helyben

Cluj-Kolozsvár, 1927. december hó 23-án

Van szerencsénk tisztelettel értesíteni, hogy igazgatóságunk dr. György Lajos szerkesztő úrnak külföldi útjáról való visszaérkezéséig, mindenesetre azonban 1928. évi március hó 31. napjáig a *Pásztortűz* című szépirodalmi folyóirathoz technikai szerkesztőként alkalmazza.

⁵ M. RÓNA Judit: *József Attila kéziratai és levelezése*. Katalógus. Bp. 1980. 2004. tétel.

⁶ M. RÓNA Judit: *i. m.* 2154. tétel.